

Uroczysta sesja Rady Ochrony Pracy 26 kwietnia 2018 r.

Prewencja wypadków przy pracy i chorób zawodowych

To główny temat konferencji zorganizowanej przez Radę Ochrony Pracy 26 kwietnia br. w ramach obchodów – przypadającego 28 kwietnia – Międzynarodowego Dnia Pamięci Ofiar Wypadków przy Pracy i Chorób Zawodowych. Konferencja została objęta patronatem przez marszałka Sejmu **Marka Kuchcińskiego**. Na początku uroczystości zebrani uczcili minutą ciszy pamięć ofiar wypadków przy pracy i chorób zawodowych, a z racji miejsca, w którym odbywała się konferencja – Sala im. Anny Walentynowicz w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów – również pamięć ofiar katastrofy smoleńskiej.

Zwracając się do uczestników spotkania podsekretarz stanu w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej **Elżbieta Bojanowska** stwierdziła, że Międzynarodowy Dzień Pamięci Ofiar Wypadków przy Pracy i Chorób Zawodowych jest okazją do refleksji nad koniecznymi kierunkami działań dla poprawy bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia pracowników, a także dla przeciwdziałania zagrożeniom, które powodują wypadki przy pracy i choroby wynikające z warunków pracy. Wiceminister przytoczyła wstępne dane GUS, z których wynika, iż w 2017 r. 88 330 osób zostało poszkodowanych w wypadkach przy pracy, w tym 661 poszkodowanych doznało ciężkich obrażeń ciała, 269 osób poniosło śmierć. Zwróciła uwagę, że wprawdzie wskaźnik wypadkowości w Polsce od kilku lat wykazuje tendencję malejącą, ale w odniesieniu do liczb bezwzględnych w 2017 r. w porównaniu z 2016 r. nastąpił wzrost zarówno liczby osób, które doznały ciężkich obrażeń oraz uległy wypadkom śmiertelnym. Jeśli chodzi o choroby zawodowe, to z danych Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi wynika, że od 2008 r. do 2016 r. odnotowano ponad 40% spadek zapadalności na choroby zawodowe. Niemniej jednak – jak zastrzegła wiceminister – w naszym kraju rocznie rozpoznawanych jest ponad 2000 innych nowych przypadków chorób zawodowych.

Wiceszefowa MRPiPS podkreśliła, że problematyka bezpieczeństwa i ochrony pracy jest ważnym elementem w polityce państwa, a polskie przepisy w dziedzinie bhp są dostosowane do standardów międzynarodowych, w tym dyrektyw Unii Europejskiej. Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej podejmuje działania ukierunkowane na poprawę warunków pracy. Wśród nich wiceminister wymieniła m.in. program wieloletni „Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy” koordynowany przez Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy oraz Ogólnopolski Konkurs „Poprawa warunków pracy”.

„Pomimo działań podejmowanych przez osoby i instytucje zaangażowane na rzecz tworzenia bezpiecznych i higienicznych warunków pracy, stan bezpieczeństwa i higieny pracy

w polskich zakładach nadal wymaga poprawy” – mówiła Elżbieta Bojanowska. Zwróciła uwagę, że rynek pracy podlega ciągłym dynamicznym zmianom. Pojawiają się nowe materiały, urządzenia i procesy technologiczne. Zmienia się organizacja produkcji, sposoby wykonywania pracy oraz formy zatrudnienia. „Niezmierne ważne jest dostosowanie do tempa tych zmian również działań prewencyjnych i profilaktycznych, podejmowanych w celu zapewnienia odpowiednich warunków wykonywania pracy. Sprostać wyzwaniom wynikającym z postępu technicznego powinno również prawo zapewniając pracownikom bezpieczne i higieniczne warunki pracy” – zaznaczyła wiceminister. Poprawa stanu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w miejscu pracy w dużej mierze zależy od systematycznej realizacji obowiązków wynikających z przepisów prawa. Wymaga także propagowania dobrych praktyk, ciągłej edukacji pracodawców i pracowników, zwłaszcza w małych i średnich przedsiębiorstwach.

„Dzień 28 kwietnia od wielu lat ostrzega i przypomina o konieczności zapewnienia zatrudnionym prawa do bezpiecznego i zdrowego środowiska pracy w każdym miejscu jej wykonywania” – mówił główny inspektor pracy **Wiesław Łyszczek**. Podkreślił, że kontrole przeprowadzone przez PIP ujawniają liczne i poważne naruszenia przepisów bhp. W 2017 r. inspektorzy pracy wydali 7 tys. decyzji natychmiastowego wstrzymania prac oraz ponad 10 tys. decyzji wstrzymania eksploatacji maszyn. „Takie środki są podejmowane w sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia pracowników” – zaznaczył szef PIP.

Poinformował, że w trakcie ubiegłorocznych kontroli inspektorzy pracy wyeliminowali bezpośrednie zagrożenia zdrowia i życia 77 tys. osób zatrudnionych oraz zbadali okoliczności i przyczyny 2,5 tys. wypadków przy pracy. Poszkodowani najczęściej świadczyli pracę w przetwórstwie przemysłowym, budownictwie oraz handlu i naprawach.

Główny inspektor pracy zwrócił uwagę na szczególnie dramatyczną sytuację poszkodowanych w wypadkach niepodlegających ubezpieczeniu społecznemu – wykonujących pracę na podstawie umowy o dzieło, w ramach prac społecznie użytecznych lub bez jakiegokolwiek umowy. Brak ubezpieczenia powoduje, że koszty leczenia musi pokryć sam poszkodowany. „Trudno dziś oszacować skalę tego problemu, ponieważ zdarzenia wypadkowe takich osób nie są nigdzie rejestrowane” – zastrzegł W. Łyszczek. Podkreślił, że z częściowych danych PIP wynika, iż z roku na rok przybywa poszkodowanych w grupie osób pracujących bez prawa do ubezpieczenia społecznego.

Wypadki przy pracy są tragedią dla ofiar i ich rodzin, ale też ogromnym obciążeniem dla przedsiębiorców i budżetu państwa. Koszty pomocy medycznej, rehabilitacji, odszkodowania i renty wypłacane ofiarom wypadków przy pracy stanowią poważną pozycję

w budżecie państwa. Każdy wypadek to długotrwała lub trwała strata dla rynku pracy. „Dlatego nieodzowna jest konsolidacja wysiłków nas wszystkich we wspólnej walce z czarnymi statystykami wypadkowymi. Niezbędne jest zaangażowanie w ten proces organów administracji publicznej i samorządowej” – mówił szef PIP. Zwrócił uwagę, że Państwowa Inspekcja Pracy prowadzi szeroką i wielokierunkową działalność edukacyjną i prewencyjną. Promuje i upowszechnia dobre praktyki oraz przepisy i zasady bezpiecznej pracy. Wspiera pracodawców, pracowników, związki zawodowe oraz wszystkie służby i instytucje działające na rzecz bezpieczeństwa pracy.

Główny inspektor pracy wysoko ocenił działalność społecznej inspekcji pracy i związków zawodowych m.in. w zakresie zapobiegania wypadkom przy pracy. Podkreślił, że w zakładach, w których działają związki zawodowe i społeczni inspektorzy pracy zdarza się mniej wypadków przy pracy. Ponadto inspektorzy pracy stwierdzają tam mniej nieprawidłowości w zakresie prawnej ochrony pracy.

Kończąc swoje wystąpienie szef PIP zwrócił uwagę na przypadającą w tym roku 100 rocznicę odzyskania niepodległości przez nasz kraj i zbliżającą się 100 rocznicę powołania polskiej Inspekcji Pracy. „Stanie się to zapewne okazją do podsumowania roli kolejnych pokoleń inspektorów pracy w przywracaniu bezpiecznego środowiska pracy i do oceny stanu przestrzegania bezpieczeństwa pracy na przestrzeni wieku. Jest bowiem smutną prawdą, że pracownik – niezależnie od zmieniającej się sytuacji gospodarczej i społecznej – był i jest narażony na liczne zagrożenia zdrowia i życia w miejscu pracy” – zaznaczył główny inspektor pracy.

Prezisi: Wyższego Urzędu Górniczego – **Adam Mirek** i Urzędu Dozoru Technicznego **Andrzej Ziółkowski** oraz członek zarządu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych **Dorota Bieniasz** mówili o działalności na rzecz bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w pracy prowadzonej przez kierowane przez nich urzędy. Podkreślili, że podejmowane przedsięwzięcia przyczyniają się do poprawy stanu bhp. Zwracali też uwagę na potrzebę podejmowania wspólnych działań w tym zakresie przez organy zajmujące się ochroną pracy.

Dyrektor Centralnego Instytutu Ochrony Pracy – Państwowego Instytutu Badawczego prof. **Danuta Koradecka** mówiła m.in. o nowych wyzwaniach w sferze prewencji wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Przypomniała, że w ubiegłym roku w Polsce ponad 88 tys. pracowników zostało poszkodowanych w wypadkach przy pracy, w tym w 661 wypadkach ciężkich i 269 wypadkach śmiertelnych. Oznacza to – mówiła szefowa CIOP-PIB – że codziennie dochodzi do 240 wypadków przy pracy, a jedna osoba traci życia wskutek wypadku przy pracy. Zwróciła uwagę, że dynamiczne i zróżnicowane zmiany w technologii

i organizacji procesów pracy wymagają intensyfikacji badań nad ich oddziaływaniem na bezpieczeństwo i ochronę zdrowia nie tylko zatrudnionych, ale społeczeństwa jako całości. Podkreśliła, że kluczowe znaczenie mają obecnie działania ukierunkowane na kształtowanie powszechnej kultury bezpieczeństwa, a ściślej kultury prewencji zagrożeń.

Dyrektor Departamentu Nadzoru i Kontroli Głównego Inspektoratu Pracy **Jakub Chojnicki** przedstawił działalność PIP w dziedzinie przeciwdziałania wypadkom przy pracy i zapobiegania zagrożeniom zawodowym. „Bez wspólnych działań partnerów społecznych i środowisk zainteresowanych stworzeniem w polskich przedsiębiorstwach bezpiecznych i higienicznych warunków pracy statystyki wypadkowości nie zmienią się” – przekonywał.

Przedstawiciele central związkowych i organizacji pracodawców zwracali uwagę na konieczność podejmowania systemowych działań na rzecz prewencji wypadkowej i chorób zawodowych. Mówili m.in. o dobrych praktykach w tym zakresie. Wskazywani również na konieczność zmian prawnych dotyczących warunków pracy i uprawnień pracowników. Podkreślali potrzebę współpracy związków zawodowych, pracodawców, instytutów naukowych w podejmowaniu inicjatyw na rzecz przeciwdziałania wypadkom przy pracy i chorobom zawodowym.

Na zakończenie uroczystości uczestnicy konferencji przyjęli apel do Sejmu RP, w którym zwrócili się do Izby o wsparcie działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracujących. Stwierdzili, że pomimo dynamicznego rozwoju gospodarczego naszego kraju, stan bezpieczeństwa i zdrowia pracujących nadal daleki jest od oczekiwania. Wskazali na nowe wyzwania stawiane przez dynamicznie zmieniające się środowisko pracy, m.in. zagrożenia w procesach nano- i biotechnologii oraz zagrożenia psychospołeczne związane z nowymi formami pracy. Ich rozpoznanie jest niezbędne w celu zapewnienia pracującym jak najlepszych sposobów ochrony zdrowia i wydłużenia okresu aktywności zawodowej. Uczestnicy konferencji zaapelowali o współpracę wszystkich służb, organizacji i instytucji działających w sferze ochrony pracy. Podkreślili, że niezbędne jest także zaangażowanie polityków, organów administracji rządowej i samorządowej, pracodawców i pracowników. Zwrócili uwagę na szczególnie ważną w tym przypadku rolę Sejmu RP, którego powaga jest gwarantem poprowadzenia we właściwym kierunku zmian mających na celu stworzenie w naszym kraju bezpiecznego środowiska pracy. „Zmiany legislacyjne muszą być obecnie nieustającym procesem dostosowywania prawa do dynamicznie zmieniających się technologii i organizacji pracy, a także społecznych zmian demograficznych” – czytamy w apelu.

Podczas konferencji prezes WUG Adam Mirek wręczył Odznaki Honorowe Zasłużonego dla Bezpieczeństwa w Górnictwie prof. Danucie Koradeckiej – dyrektor CIOP-PIB

i wiceprzewodniczącej ROP oraz Grzegorzowi Tobiszowskiemu – sekretarzowi stanu w Ministerstwie Energii.

W konferencji uczestniczyło ok. 350 osób – przedstawiciele związków zawodowych, organizacji pracodawców, ministerstw, urzędów centralnych, instytutów badawczych.